

स्थानीय राजपत्र

मेल्लेख गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ९ संख्या १९ मिति २०८२ चैत्र ५ गते

भाग १

मेल्लेख गाउँपालिकाको सूचना

सुदूरपश्चिम प्रदेशको स्थानीय तहको कानून निर्माण प्रक्रिया ऐन, २०७५ को दफा २४ को उपदफा (५) बमोजिम बमोजिम सर्वसाधारण जनताको जानकारीका लागि यो ऐन प्रकाशन गरिएको छ;

संवत् २०८२ को ऐन नं १९

स्थानीय सार्वजनिक सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०८२

प्रस्तावना: मेल्लेख गाउँपालिकामा सञ्चालन हुने स्थानीय सार्वजनिक यातायातको मार्ग निर्धारण, अनुमति, नवीकरण, खारेजी, सेवाको गुणस्तर, भाडा दर निर्धारण र नियमन सम्बन्धी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को उपदफा (४) खण्ड (ट) को

अधिकार कार्यान्वयनका लागि कानुनी व्यवस्था गर्न वाञ्छनीय भएकाले, नेपालको संविधानको धारा २२६ बमोजिम गाउँ सभाले यो ऐन बनाएको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो ऐनको नाम “स्थानीय सार्वजनिक सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०८२” हुनेछ।

(२) यो ऐन स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएका मिति देखि लागु हुनेछ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:

(क) “अधिकार प्राप्त अधिकारी” भन्नाले गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको जिम्मेवार व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ।

(ख) “अध्यक्ष” भन्नाले मेल्लेख गाउँपालिका अध्यक्षलाई सम्झनु पर्छ।

(ग) “उपाध्यक्ष” भन्नाले मेल्लेख गाउँपालिकाको उपाध्यक्ष भन्ने सम्झनु पर्छ।

- (घ) “कार्यपालिका” भन्नाले मेल्लेख गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकालाई बुझाउने छ।
- (ङ) “चालक” भन्नाले सवारी चालक अनुमति पत्र प्राप्त व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
- (च) “परिचालक” भन्नाले सार्वजनिक सवारी साधनको चालकलाई सहयोग पुर्याउने व्यक्ति सम्झनु पर्छ।
- (छ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले मेल्लेख गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई सम्झनु पर्छ।
- (ज) “मार्ग” भन्नाले स्थानीय सार्वजनिक सवारी साधन सञ्चालनका लागि गाउँपालिका क्षेत्र भित्र राजमार्ग सडक बाहेक निर्धारित मार्ग सम्झनु पर्छ।
- (झ) “व्यवस्थापक” भन्नाले पञ्जीकृत यातायात सेवामा संलग्न सार्वजनिक सवारीलाई व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने जिम्मा लिएको व्यक्तिलाई सम्झनु पर्छ।

- (ज) “सञ्चालन अनुमति” भन्नाले मेल्लेख गाउँपालिकाले मार्ग निर्धारण गरी गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालन गर्न दिएको अनुमतिलाई बुझाउने छ।
- (ट) “समिति” भन्नाले यसै ऐनको दफा ३४ बमोजिमको गठित व्यवस्थापन समितिलाई सम्झनु पर्छ।
- (ठ) “सार्वजनिक सवारी” भन्नाले यातायात सेवामा प्रयोग गरिने सवारी सम्झनु पर्छ।
- (ड) “स्थानीय सार्वजनिक सवारी साधन” भन्नाले गाउँपालिकाद्वारा निर्धारित स्थानीय मार्गमा चलने सार्वजनिक सवारी साधनलाई सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद-२

सार्वजनिक सवारी सञ्चालन अनुमति सम्बन्धी व्यवस्था

३. **सार्वजनिक सवारीको व्यवस्थापन:** (१) गाउँपालिकाले गाउँबासीको सुविधाको लागि आफ्नै स्वामित्वमा वा अन्य नीजि क्षेत्रको समन्वयमा स्थानीय स्तरमा सार्वजनिक सवारीको व्यवस्थापन गर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गाउँपालिकाले आफ्नै सवारी साधन खरिद गरी सार्वजनिक सवारीको व्यवस्थापन

गर्नु परेमा सोको छुट्टै सञ्चालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि बनाई लागु गर्नेछ।

४. संख्या निर्धारण: (१) गाउँपालिका क्षेत्र भित्र सञ्चालन हुने सार्वजनिक यातायातको संख्या निर्धारण गाउँ कार्यपालिकाले गर्नेछ।

(२) गाउँ कार्यपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम संख्या निर्धारण गर्दा यात्रुको चाप र ट्रफिक व्यवस्थापन, बजार व्यवस्थापनको अवस्था जस्ता पक्षको विश्लेषण र व्यवस्थापन समितिको सिफारिस समेतका आधारमा संख्या निर्धारण गर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निर्धारण गरिएको संख्या गाउँ कार्यपालिकाले समय-समयमा पुनरावलोकन गर्न सक्नेछ।

५. सञ्चालन अनुमति लिनु पर्ने: (१) दफा ३ बमोजिम आवश्यक संख्याको निर्धारण पश्चात गाउँपालिका भित्र सञ्चालन गरिने सार्वजनिक सवारी साधनले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता गर्नु पर्ने निकायबाट दर्ता गरी गाउँपालिकाबाट सञ्चालन अनुमति लिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सञ्चालन अनुमति नलिई गाउँपालिका क्षेत्र भित्र त्यस्ता सवारी साधन सञ्चालन गर्न पाइने छैन।

६. सूचना प्रकाशन गर्ने: (१) यस ऐन बमोजिम सञ्चालन अनुमतिका लागि गाउँ कार्यपालिकाले आवश्यकता अनुसार कम्तीमा २१ दिने सार्वजनिक सूचना गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सूचना अनुसार गाउँपालिका क्षेत्रमा सवारी साधन सञ्चालन अनुमति लिन चाहने व्यक्तिले तोकिएको ढाँचामा आवेदन पेश गर्नु पर्नेछ।

७. सञ्चालन अनुमति प्रदान गरिने: (१) दफा ६ बमोजिम प्राप्त आवेदनहरूको मूल्यांकन गर्न गाउँपालिकाले कम्तिमा एक जना मेकानिकल सव इन्जिनियर/इन्जिनियर रहने गरी बढीमा पाँच जनाको मूल्यांकन समिति गठन गर्नेछ।

(२) यस दफा बमोजिम सञ्चालन अनुमतिको लागि प्राप्त आवेदनको मूल्यांकनका आधारहरू तोकिएबमोजिम हुनेछन्।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले मूल्यांकन गरि प्राथमिकीकरण सहित उपलब्ध गराएको सिफारिस सूचीका आधारमा गाउँ कार्यपालिकाले निर्धारित संख्याको अधिनमा रहि अनुमति प्रदान गर्ने सम्बन्धमा निर्णय गर्नेछ।

(४) यस दफा बमोजिम निर्णय पश्चात गाउँपालिकाले तोकिएको ढाँचामा सञ्चालन अनुमति पत्र प्रदान गर्नेछ।

(५) यस दफा बमोजिम सञ्चालन अनुमति प्राप्त स्थानीय सार्वजनिक सवारी साधनहरूले दफा ९ बमोजिम मार्ग इजाजत लिनु पर्नेछ।

८. अन्यत्र दर्ता भएका सवारी सञ्चालनमा रोक लगाइने : गाउँपालिकाबाट मार्ग इजाजत नलिएका सार्वजनिक सवारी साधनलाई आकस्मिक अवस्थामा बाहेक स्थानीय सडकमा सवारी साधन सञ्चालनमा पूर्णत बन्देज गरिनेछ।

स्पष्टीकरण: यस दफाको प्रयोजनका लागि आकस्मिक अवस्था भन्नाले विरामी बोकेको, निश्चित समयको लागि रिजर्भ गरेर ल्याएको अवस्थालाई सम्झनु पर्दछ।

परिच्छेद-३

मार्ग वा मार्ग इजाजत सम्बन्धी व्यवस्था

९. **मार्ग निर्धारण गर्ने:** (१) गाउँपालिकाले आवश्यक र उपयुक्त देखेको स्थानमा समितिको निर्णयानुसार सार्वजनिक सवारी साधनलाई यातायात सेवा सञ्चालन गर्न मार्ग निर्धारण गरी सोको सूचना सर्वसाधारणको जानकारीको लागि सार्वजनिक रूपमा प्रकाशन गर्नेछ।

(२) समितिले गाउँपालिका भित्र सहज, सरल र सुरक्षित तवरले यातायातको व्यवस्थापन गर्न विभिन्न स्थानीय मार्ग निर्धारण गर्नेछ।

(३) समितिले मार्ग निर्धारण गर्दा सम्बन्धित सडकको स्तर र अवस्था, सो सडकमा चलन सक्ने सवारी साधनको किसिम, सो सडकमा आवागमन गर्ने यात्रीको चाप, स्थानीय बासिन्दाको मागका सम्बन्धमा सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस र सो सडक हस्तान्तरण हुँदाका शर्तहरू समेतलाई आधार मानी निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

१०. **मार्ग ईजाजत लिनु पर्ने:** (१) यस ऐनको दफा ९ बमोजिमको निर्धारित मार्ग इजाजत प्राप्त नगरी कुनै पनि सार्वजनिक सवारीले यातायात सेवा सञ्चालन गर्नु हुदैन।

(२) मार्ग ईजाजत लिन सवारी धनीले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष आवश्यक कागजात सहित तोकिएको ढाँचामा निवेदन दिनु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम प्राप्त निवेदन उपर तोकिएको अधिकारीले देहायका कुराहरु पुरा गरे नगरेको जाँच गरी मार्ग ईजाजत दिन उपयुक्त ठानेमा यात्रु बाहक सार्वजनिक सवारीका लागि कुनै एक अविच्छिन्न मार्ग र मालबाहक सार्वजनिक सवारीका लागि बहु मार्ग इजाजत पत्र दिन सक्नेछ।

(क) सवारी चालक, परिचालक, सवारीमा काम गर्ने कर्मचारी, तेस्रो पक्ष बीमा र यात्रु बाहक भए यात्रु बीमा,

(ख) सवारीको जाँचपास, र

(ग) सवारी दर्ताको प्रमाण पत्र।

(४) उपदफा (३) बमोजिम दिएको मार्ग इजाजतपत्र छ महिनासम्म बहाल रहनेछ।

११. मार्ग इजाजत परिवर्तन: (१) मार्ग इजाजत पत्रको बहाल अवधि समाप्त नहुँदै सो मार्ग इजाजत पत्रमा तोकिएको सार्वजनिक सवारीलाई अन्य कुनै मार्गमा प्रयोग गर्नु परेमा सवारी धनी वा व्यवस्थापकले पुनः दफा १० बमोजिम मार्ग इजाजत पत्रको लागि निवेदन दिइ मार्ग इजाजत लिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सार्वजनिक सवारी साधनको लागि पहिले दिएको मार्ग इजाजत खारेज गरी नयाँ मार्ग इजाजत दिन सकिनेछ।

१२. बहुमार्ग इजाजत दिन सकिने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सार्वजनिक सवारीले पुर्याइरहेको यातायात सेवामा असर नपर्ने गरी सो मार्गसँग सम्बन्धित हुन आउने अन्य मार्गमा समेत उक्त सवारी साधन प्रयोग गर्न पाउने गरी अधिकार प्राप्त अधिकारीले समितिसँग परामर्श गरी बहुमार्ग इजाजतपत्र दिन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एकभन्दा बढी मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने गरी बहुमार्ग इजाजतपत्र दिँदा त्यस्तो प्रत्येक मार्गको लागि लाग्ने मार्ग वा मार्ग इजाजत दस्तुर समेत सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले बुझाउनु पर्नेछ।

१३. पटके मार्ग इजाजतपत्र लिनुपर्ने: (१) विशेष काम परी कुनै सार्वजनिक सवारीलाई मार्ग इजाजतपत्रमा लेखिएको मार्ग बाहेक अन्य कुनै मार्गमा चलाउन परेमा त्यस्तो सार्वजनिक सवारीको धनी वा व्यवस्थापकले पटके मार्ग इजाजतको लागि निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी व्यहोरा ठीक देखेमा बढीमा ७ (सात) दिनसम्मको लागि पटके मार्ग इजाजतपत्र दिन सक्नेछ।

१४. मार्ग इजाजत प्राप्त नहुन सक्ने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्न मार्ग इजाजतपत्र प्रदान गर्दा त्यस्तो मार्गमा यात्रुको चाप, सार्वजनिक सवारी साधनको संख्या,

प्रदुषण वा तोकिएको स्तर नभएको वा अन्य कुनै कारणबाट सार्वजनिक हितको प्रतिकूल हुन जान्छ भन्ने अधिकार प्राप्त अधिकारीलाई लागेमा निजले समितिसँग परामर्श गरी मार्गको इजाजतपत्र दिन इन्कार गर्न सक्नेछ र त्यसरी इन्कार गरिएको कारण खुलाई निवेदकलाई जानकारी गराउनु पर्नेछ।

१५. मार्ग इजाजतपत्र नवीकरण: (१) यस परिच्छेद बमोजिमको इजाजतपत्रमा लेखिएको म्याद समाप्त भएको पन्ध्र दिनभित्र सवारीधनी, व्यवस्थापक वा निजले खटाएको व्यक्तिले मार्ग इजाजत पत्र नवीकरण गराउनका लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर समेत बुझाई अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको म्याद नाघी मार्ग इजाजत पत्र नवीकरण गराउन आउने सवारी धनीबाट सो म्याद नाघेको एक महिनासम्म नवीकरण दस्तुरको दोब्बर दस्तुर लिई अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो मार्ग इजाजतपत्र नवीकरण गर्नुपर्नेछ।

१६. मार्ग इजाजत पत्र स्थगित गर्न सकिने: (१) यस ऐन बमोजिम मार्ग इजाजतपत्र लिएको कुनै सार्वजनिक सवारी साधन दुर्घटनामा परी वा अन्य कुनै कारणबाट बिग्रीई छ महिना वा सोभन्दा बढी अवधिसम्म चलाउन नसकिने भएमा सवारी धनीले सो व्यहोरा मार्ग इजाजतपत्र संलग्न राखी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष यस्तो मार्ग इजाजतपत्र स्थगित गर्नका लागि निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन परेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानवीन गरी उपयुक्त देखेमा त्यस्तो सार्वजनिक सवारी चलाउन नसकिने अवधिसम्मका लागि त्यस्तो सवारीको मार्ग इजाजतपत्र स्थगित गर्न सक्नेछ।

(३) मार्ग इजाजतपत्रमा तोकेको मार्गमा सार्वजनिक सवारी साधन सञ्चालन नगरी जनजीवनमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी यातायात सेवा अवरुद्ध गरेमा त्यस्ता सवारी साधनहरूको मार्ग इजाजतपत्र बढीमा एक महिनासम्मको लागि स्थगित गर्न सकिनेछ।

१७. मार्ग वा मार्ग इजाजतपत्र खारेज हुने: (१) कुनै सार्वजनिक सवारीले देहायको कसुर गरेको पाइएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सवारी साधनको मार्ग इजाजतपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

(क) यात्रुबाहक सवारीले सवारी दर्ताको प्रमाणपत्रमा लेखिएको सिट संख्या भन्दा बढी यात्रु राखी सवारी चलाएमा,

(ख) यात्रुबाहक सवारी साधनले यात्रुका सरसामान बाहेक अरु मालसामान बोकेमा र मालबाहक सवारी साधनले यात्रु बोकेमा,

(ग) इजाजत नलिएको मार्गमा सवारी चलाएमा,

(घ) सवारी साधनको स्वरूप बदलेको पाईएमा।

१८. मार्ग इजाजत स्वतः बदर हुने: दफा १५ बमोजिम तोकिएको अवधिसम्म पनि नवीकरण नगरिएमा त्यस्तो मार्ग इजाजत पत्र स्वतः बदर हुनेछ।

१९. मार्ग इजाजतपत्र बदर गर्न सकिने: (१) इजाजत पत्रमा तोकेको मार्गमा तोकिएको शर्तमा सार्वजनिक सवारी साधन सञ्चालन नगरेमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो सवारीको मार्ग इजाजत पत्र बदर गर्न सक्नेछ।

(२) यस ऐन बमोजिम मार्ग इजाजतपत्र लिएको कुनै सार्वजनिक सवारी चलाउन नसकिने गरी बिग्रिएमा वा नासिएमा त्यस्तो सवारी धनी वा व्यवस्थापकले सो को प्रमाण संलग्न राखी मार्ग इजाजतपत्र बदर गराउन अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) र (२) बमोजिम बदर गरिएका मार्ग इजाजतपत्र सम्बन्धी विवरण कार्यालयले अद्यावधिक गरी अभिलेख राख्नुपर्नेछ।

२०. मार्ग इजाजतपत्रको प्रतिलिपी दिन सकिने: (१) मार्ग इजाजतपत्र हराएमा, च्यातिएमा, झुत्रो भइ नबुझिने भएमा वा अन्य कुनै कारणबाट नासिएमा त्यसो भएको मितिले सात दिन भित्र सवारी धनी वा व्यवस्थापकले मार्ग इजाजत पत्रको प्रतिलिपीको लागि तोकिएको ढाँचामा तोकिएको दस्तुर बुझाई अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष निवेदन दिनु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम परेको निवेदन उपर अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक छानविन गरी व्यहोरा ठीक देखेमा निवेदकलाई मार्ग इजाजतपत्रको प्रतिलिपी उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

परिच्छेद-४

भाडादर, यात्री र मालसामान सम्बन्धी व्यवस्था

२१. **भाडा निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) कुनै यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने यात्रुबाहक सार्वजनिक सवारीले लिने भाडादर समितिले गरे बमोजिम हुनेछ।

(२) यात्रुले आफुसँग निःशुल्क लैजान पाउने सरसामानको अधिकतम् वजन र सो बाहेक भाडा तिरी लैजान पाउने सरसामानको अधिकतम् वजन तथा भाडा तोकिए बमोजिम हुनेछ।

(३) यात्रुबाहक सवारीले यस दफा बमोजिम तोकिएको भाडादर भन्दा बढी हुने गरी भाडा लिनु हुँदैन।

२२. **मालसामान ढुवानी सम्बन्धी व्यवस्था:** मालबाहक सार्वजनिक सवारीले कुनै पनि किसिमको मालसामान ढुवानी गर्दा मालसामानको धनीलाई त्यस्तो मालसामानको विवरण सहित उल्लेख गरिएको माल ढुवानीको बिल दिनुपर्नेछ।

२३. **यात्री सूची तयार गर्नुपर्ने:** गाउँपालिकाले तोकेबमोजिम स्थानीय मार्गमा यातायात सञ्चालन गर्ने व्यवस्थापक वा सवारी धनीले सवारीमा यात्रा गर्ने सबै यात्री, परिचालक तथा सो सवारीमा काम गर्ने अन्य कर्मचारी समेतको नाम, उमेर र ठेगाना खुलाई यात्रीको सूची तयार गर्नु पर्नेछ।

यसरी तयार गरिएको यात्री सूची अधिकार प्राप्त अधिकारीले खोजेको बखत उपलब्ध गराउने गरी दुरुस्त राख्नु पर्नेछ।

२४. यात्री र मालसामान सुरक्षित रूपमा पुर्याउनु पर्ने: (१) सार्वजनिक यातायात सेवाका धनी वा व्यवस्थापकले मालसामान वा यात्रीको जिम्मा लिएपछि यात्राको शुरुदेखि गन्तव्य स्थानसम्म निर्धारित समयमा सुरक्षित ढंगले पुर्याउनु पर्नेछ। यात्रुलाई असुविधा हुने गरी गन्तव्य स्थानमा पुग्ने समय निर्धारण गर्नु हुदैन।

(२) कुनै सार्वजनिक सवारी बिग्रेमा वा बिभिन्न कारणले तत्काल सवारी सञ्चालन गर्न नसकिने भएमा यात्रीको सुबिधालाई ध्यान पुर्याउनु र सवारीमा भएका मालसामानको सुरक्षा गर्नु त्यस्तो सवारी चालक, परिचालक वा कर्मचारीको दायित्व हुनेछ।

(३) उपदफा (२) मा लेखिएको अवस्था परी सवारी साधन चलाउन नसकिने भएमा सवारी धनी वा व्यवस्थापकले अर्को उपयुक्त सवारी साधनको व्यवस्था गरी यात्रुहरूलाई गन्तव्य स्थानसम्म पुर्याउनु पर्नेछ।

२५. सीटभन्दा बढी यात्री राख्न नहुने: यात्रुबाहक सार्वजनिक सवारीमा सो सवारी दर्ताको प्रमाणपत्रमा लेखिएको सीट संख्या भन्दा बढी यात्रु राखी यात्रा गराउन हुदैन।

२६. प्राथमिकता दिनु पर्ने: यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने व्यवस्थापक वा सवारी धनीले स्थानीय मार्गमा चलने यात्रुबाहक सार्वजनिक सवारीमा अशक्त व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक र महिलालाई प्राथमिकता दिई सिट उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

२७. फेला परेको मालसामान बुझाउनु पर्ने: सार्वजनिक सवारीमा फेला परेको कुनै पनि मालसामान फेला परेको चौबिस घण्टाभित्र सो सवारीको कर्मचारीले सवारी धनी वा व्यवस्थापकलाई बुझाउनु पर्नेछ। त्यसरी फेला परेको मालसामान सवारी धनी वा व्यवस्थापकले आफूलाई प्राप्त हुन आएको चौबिस घण्टाभित्र अधिकार प्राप्त अधिकारी वा नजिकको यातायात व्यवसायी संघको कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ।
२८. यात्री लिन इन्कार गर्न नहुने: स्थानीय मार्गमा चलने सार्वजनिक सवारीले सवारी खाली रहेको अवस्थामा कुनै पनि यात्रुलिन इन्कार गर्नु हुँदैन।

परिच्छेद-५

पार्किङ्ग स्थल सम्बन्धी व्यवस्था

२९. पार्किङ्ग स्थल, बस बिसौनी र चार्जिङ्ग स्टेसन निर्धारण गर्ने:
(१) गाउँपालिकाले सवारीको पार्किङ्ग, बस बिसौनी स्थान, चार्जिङ्ग स्टेसन बनाउन वा निर्धारण गर्न सक्नेछ।
(२) उपदफा (१) बमोजिम गाउँपालिकाले बनाएको वा निर्धारण गरेको पार्किङ्ग स्थानलाई व्यवस्थापन गर्न सरोकारवाला व्यक्ति, समुह, संघसंस्था र निकायले सहयोग गर्नु पर्नेछ।
(३) स्थानीय सडक कार्यालय, ट्राफिक प्रहरी कार्यालय तथा प्रदेशको सम्बन्धित मन्त्रालयसँग समन्वय गरी सवारीको पार्किङ्ग र बिसौनी स्थानको निर्धारण गर्नु पर्नेछ।

३०. खतरा हुने गरी सवारी साधन पार्किङ्ग गर्न वा राख्न नहुने:

(१) कुनै पनि सवारी साधन अरु कुनै सवारी साधन वा व्यक्तिलाई खतरा, बाधा वा असुविधा हुने गरी कुनै सार्वजनिक स्थानमा राख्न हुदैन।

(२) कुनै सवारी चलाउँदा चलाउदैको अवस्थामा बिग्रिएमा त्यस्तो सवारी तत्काल अन्त लान सकिने स्थिति नभएमा दुर्घटना नहुने किसिमबाट सडकको बाँया किनारा लगाई राखी रातीको समयमा त्यस्तो सवारीलाई अन्य सवारीले टाढैबाट देख्न सक्ने गरी रातो बत्ती बाली वा रिफ्लेक्टर लगाई राख्नु पर्नेछ।

३१. सवारी बिसौनी सम्बन्धी व्यवस्था: गाउँपालिकाले सार्वजनिक सवारीको पार्किङ तथा यात्रु चढाउने र ओराल्ने बिसौनी स्थान निर्धारण गर्नेछ। तोकिएको स्थान बाहेक अन्यत्र पार्किङ गर्न तथा यात्रु चढाउने वा ओराल्ने सवारी साधनलाई गाउँपालिकाले तोकिए बमोजिमको जरिवाना गर्न सक्नेछ।

३२. पार्किङ स्थल, बस बिसौनी र चार्जिङ स्टेसन सेवा शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था: गाउँपालिकाले समितिको सिफारिसमा पार्किङ स्थल, बस बिसौनी र चार्जिङ स्टेसन सेवा उपलब्ध गराए वाफत शुल्क निर्धारण गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-६

तीन पाङ्ग्रे सवारीको कर सम्बन्धी व्यवस्था

३३. तीन पाङ्ग्रे सवारी सम्बन्धी व्यवस्था: (१) तीन पाङ्ग्रे सवारी साधन, टाँगा, रिक्सा, अटोरिक्सा, बिद्युतिय रिक्सा (इ-

रिक्सा) र पावर ट्रिलरमा गाउँपालिकाले सवारी साधन कर लगाउने र उठाउनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम गाउँपालिकाले संकलन गरेको सवारी साधन कर विभाज्य कोषमा जम्मा गरी सो रकमको साथी प्रतिशत आफ्नो संचित कोषमा र चालिस प्रतिशत प्रदेश संचित कोषमा जम्मा गर्नेछ।

(३) यस दफा बमोजिम लगाइने सवारी साधन कर गाउँपालिकाको आर्थिक ऐनले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-७

सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति सम्बन्धी

३४. स्थानीय सार्वजनिक सवारी सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति:

(१) गाउँपालिका क्षेत्रमा सञ्चालन हुने स्थानीय सार्वजनिक सवारी साधनहरूको सञ्चालन व्यवस्थापन तथा भाडा निर्धारण र नियमन सम्बन्धमा कार्य गर्नका लागि देहाय बमोजिमको समिति गठन गरिनेछ।

(क) उपाध्यक्ष-संयोजक

(ख) अध्यक्षले तोकेको एक जना वडाध्यक्ष र एक जना कार्यपालिका सदस्य गरी दुईजना -सदस्य

(ग) जिल्ला प्रशासन कार्यालयको अधिकृत प्रतिनिधि एक जना - सदस्य

- (घ) जिल्ला ट्राफिक प्रहरी कार्यालयका प्रतिनिधि एक जना - सदस्य
- (ङ) अध्यक्षले तोकेको ट्रेड युनियन प्रतिनिधि एक जना -सदस्य
- (च) अध्यक्षले तोकेको प्राविधिक एक जना -सदस्य
- (छ) गाउँपालिका स्तरिय उपभोक्ता हित संरक्षण मंचको अध्यक्ष एक जना - सदस्य
- (ज) राजस्व शाखा प्रमुख -सदस्य
- (झ) मेकानिकल सब इन्जिनियर एक जना -सदस्य
- (ञ) आर्थिक विकास शाखा प्रमुख - सदस्य सचिव

(२) दफा (१) बमोजिम गठित समितिमा आवश्यकता अनुसार कर्मचारी तथा अन्य स्थानीय तहका पदाधिकारीहरूलाई आमन्त्रित सदस्यको रूपमा आमन्त्रण गरिनेछ।

(३) यस दफा बमोजिम गठित समितिका पदाधिकारी र आमन्त्रीत सदस्यहरूलाई कार्यपालिकाको बैठकमा उपलब्ध हुने सरहको बैठक भत्ता उपलब्ध गराईनेछ।

३५. समितिको काम कर्तव्य र अधिकार: (१) समितिको काम कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ।

- (क) स्थानीय सार्वजनिक सवारी साधनको मार्ग निर्धारण, मार्ग अनुमति तथा मार्ग खारेजी गर्ने।
- (ख) भाडा दर निर्धारण गर्ने र लागु गर्ने गराउने।
- (ग) आवश्यकता अनुसार भाडा दरमा पुनरावलोकन गर्ने।
- (घ) गाउँपालिका क्षेत्रमा संचालित सवारी साधन, ट्राफिक व्यवस्थापनको अवस्था समेतलाई विचार गरी रिक्सा जन्य साना सवारी साधनको संख्या थप घट गर्न गाउँ कार्यपालिकालाई सिफारिस गर्ने।
- (ङ) गाउँपालिकामा संचालित सवारी साधनको मापदण्ड तोक्ने।

(२) समितिको बैठक व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।

परिच्छेद-८

दण्ड जरिवाना सम्बन्धी

३६. दण्ड जरिवाना सम्बन्धी व्यवस्था: (१) यस ऐन विपरित हुने गरी देहायका कार्य गरेमा पहिलो पटक गर्नेलाई पाँच सय रुपैयाँ, दोस्रो पटक गर्नेलाई एक हजार रुपैयाँ र तेस्रो पटक वा सो भन्दा बढी पटक गर्नेलाई एक हजार पाँच

सय रुपैयाँको जरिवाना यातायात निरीक्षक वा प्रहरीलेले तत्काल गर्न सक्नेछ;

- (क) ट्राफिक नियमको उल्लङ्घन गरी सवारी चलाएको,
- (ख) सवारी अड्याउन निषेध गरिएको ठाउँ वा समयमा सवारी अड्याएको,
- (ग) अवस्था ठीक नभएको सवारी चलाएको,
- (घ) निर्धारित गतिभन्दा बढी गतिमा सवारी चलाएको,
- (ङ) राती बत्ती नबाली सवारी चलाएको,
- (च) मादक पदार्थ सेवन गरी सवारी चलाएको,
- (छ) अरूलाई बाधा पुग्ने गरी सार्वजनिक स्थानमा सवारी राखेको,
- (ज) सवारी चलाउन निषेध गरिएको ठाउँ वा समयमा सवारी चलाएको,
- (झ) नम्बर प्लेट नराखी सवारी चलाएको,
- (ञ) सवारीको वजनको हद निर्धारण गरिएको ठाउँमा निर्धारित

- वजनभन्दा बढी वजनको सवारी चलाएको,
- (ट) सवारीमा बस्ने वा राख्ने मानिस वा मालसामानको हद निर्धारित गरिएकोमा सो हद भन्दा बढी राखी सवारी चलाएको,
- (ठ) सार्वजनिक सवारीको चालकले यात्री लिन इन्कार गरेको,
- (ड) निर्धारित भाडा दरभन्दा बढी भाडा लिई सवारी चलाएको,
- (ढ) लापरवाही साथ सवारी चलाएको,
- (ण) बाटो इजाजतपत्र नलिई सार्वजनिक सवारी चलाएको,
- (त) चालक अनुमतिपत्र साथमा नराखी सवारी चलाएको, र
- (थ) यात्रु सुची नराखेमा।

(२) उपदफा (१) बमोजिम यातायात निरीक्षक वा प्रहरीले गरेको जरिवानाको रकम तत्काल बुझाउन नसक्नेलाई चौबीस घण्टाभित्र त्यस्तो रकम सम्बन्धित प्रहरी कार्यालय वा वडा कार्यालय समक्ष बुझाउन पुर्जी दिनेछ।

(३) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कसैले उपदफा (१) मा उल्लेखित कसुर गर्दाको बखत निजलाई सजाय गर्न तत्काल घटनास्थलमा प्रहरीले त्यस्तो कसुर गर्नेलाई निजले गरेको कसुर खुलाई सो बापत निजलाई हुने जरिवानाको रकम चौबीस घण्टाभित्र

सम्बन्धित प्रहरी कार्यालय वा वडा कार्यालयमा बुझाउन पुर्जी दिनेछ।

(४) उपदफा (२) वा (३) बमोजिमको पुर्जी दिँदा त्यस्तो पुर्जीको नक्कल प्रतिमा सो पुर्जी बुझ्नेको सही समेत गराउनु पर्छ।

(५) उपदफा (२) वा (३) मा लेखिएको समयसम्म पनि अधिकार प्राप्त अधिकारी वा सम्बन्धित प्रहरी कार्यालय समक्ष त्यस्तो जरिवानाको रकम नबुझाउनेलाई अधिकार प्राप्त अधिकारीले एकहजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी त्यस्तो व्यक्ति चालक भए चालक अनुमतिपत्र, सवारी धनी वा व्यवस्थापक भए सवारीको बाटो इजाजतपत्र वा निजहरूले यातायात सेवा सञ्चालन गर्न प्राप्त अनुमतिपत्र बढीमा एक महीनासम्मको लागि निलम्बन गर्न सक्नेछ।

(६) उपदफा (५) बमोजिम निलम्बन गरिएको अवधिसम्म पनि जरिवाना नुबझाएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले त्यस्तो चालक अनुमतिपत्र, बाटो इजाजतपत्र वा यातायात सेवा सञ्चालन गर्न प्राप्त अनुमतिपत्र खारेज गर्न सक्नेछ।

३७. निरीक्षण तथा जरिवाना व्यवस्थापन : (१) गाउँपालिकाले यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि कुनै अधिकृत स्तरको कर्मचारीको संयोजकत्वमा यातायात निरीक्षक टोली बनाई परिचालन गर्न सक्नेछ।

(२) गाउँपालिका क्षेत्रको सार्वजनिक यातायात निरीक्षणका लागि गाउँपालिका स्थित प्रहरी कार्यालयसँग

समन्वय गरी निरीक्षण र जरिवाना सम्बन्धी जिम्मेवारी प्रदान गर्न सकिनेछ।

(३) यस ऐन बमोजिम कार्यस्थलमा गरिने जरिवानाका लागि गाउँपालिकाले निरीक्षक टोली वा प्रहरीलाई अधिकार प्राप्त अधिकारीद्वारा प्रमाणित रसिद ठेली मात्र प्रयोग गर्नु गर्नेछ।

परिच्छेद-९

विविध

३८. सवारी चालक अनुमति पत्र : गाउँपालिका क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने सवारी साधनका चालकले प्रचलित कानुन बमोजिम सवारी चालक अनुमति पत्र लिएको हुनु पर्नेछ।
३९. आलोपालो तोक्न सक्ने: यस ऐन बमोजिम ट्राफिक व्यवस्थापनका लागि स्थानीय सार्वजनिक सवारी साधनको जोरविजोर वा समय वा वडागत आधारमा आलोपालो निर्धारण गर्न सक्नेछ।
४०. बीमा गर्नुपर्ने: सवारी धनीले प्रचलित कानुन बमोजिम यात्रु तथा तेश्रो पक्ष बीमा गर्नुपर्नेछ।
४१. सवारी धनी तथा सवारी चालकले पालन गर्नुपर्ने शर्तहरू: सवारी धनी तथा सवारी चालकले देहाय बमोजिमका शर्तहरू पालन गर्नु पर्नेछ।

(क) सवारीधनी र सवारी चालकको ठेगाना र फोन नं. सहित पहिचान खुल्ने विवरण सवारी साधनमा सबैले देखे गरी राख्नु पर्नेछ,

- (ख) प्रचलित कानुन बमोजिम यात्रु तथा तेस्रो पक्ष बीमा गराएको हुनु पर्दछ,
- (ग) निषेधित क्षेत्रमा सवारी सञ्चालन गर्न पाइने छैन,
- (घ) राजमार्ग सडक, कच्ची सडक तथा गाउँपालिका क्षेत्र भित्रको पहाडी भौगोलिक क्षेत्रका सडकमा सवारी सञ्चालन गर्न पाइने छैन,
- (ङ) दर्ता नभएका र नवीकरण नभएका सवारी साधन सञ्चालन गर्न पाइने छैन,
- (च) सवारी धनीले सवारी चालकलाई नियुक्ति पत्र वा फोटो सहितको परिचय पत्र उपलब्ध गराउने र सवारी चालकले अनिवार्य परिचय पत्र लगाउनु पर्नेछ,
- (छ) मादक पदार्थ वा लागु औषध सेवन गरी सवारी सञ्चालन गर्न पाइने छैन, र
- (ज) यात्रु संग मर्यादित व्यवहार गर्नु पर्नेछ।

४२. गाउँपालिकाको विशेष अधिकार रहने: (१) यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि कुनै सार्वजनिक सवारीलाई तोकिएको अवधिसम्मको लागि कुनै स्थान वा

मार्गमा यातायात सेवा सञ्चालन गर्ने गरी सवारी धनी वा व्यवस्थापकलाई गाउँपालिकाले आदेश दिन सक्नेछ।

४३. नियम बनाउन सक्ने: यस ऐनको कार्यान्वयनका लागि कार्यपालिकाले नियम, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउन सक्नेछ।

आज्ञाले

दिर्घ बहादुर खड्का

नि. प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत